

INNOVATIEF UTRECHT BOUWT AAN DE WERELD VAN MORGEN

Innovatie krijgt in Utrecht alle ruimte, en dat is niet voor niets. Het is een belangrijk instrument om de enorme groei van de stad te managen en Gezond Stedelijk Leven daadwerkelijk te realiseren. Knappe koppen, originele ondernemers en bevoegen bestuurders bouwen nu samen aan de wereld van morgen.

Een zelfvoorzienende woning (**Selficient**). Zelfrijdende shuttles (**2getthere**). Een 'tovertafel' met lichtprojecties die mensen verleidt om in beweging te komen (**Active Cues**). Slimme laadpalen (**BlueCurrent**). Virtual en augmented reality projecten (**VR Owl**). Een ingenieursbureau dat gespecialiseerd is in circulair slopen en bouwen (**Repurpose**). Een hip, volledig circulair paviljoen, inclusief eigen urban farm (**The Greenhouse**). Een nieuwe techniek om te opereren zonder te snijden...

Zomaar wat voorbeelden van innovaties van Utrechtse bodem. Als het gaat om inventiviteit doet de stad mee in de voorste gelederen. Dat is niet alleen te danken aan al die innovatieve ondernemers, maar ook aan een goede samenwerking tussen publiek en privaat.

BELANGRIJK THEMA De gemeente Utrecht heeft innovatie hoog in het vaandel staan. 'We groeien naar meer dan 400.000 inwoners.', zegt **Bas Akkers**, senior adviseur Economische Zaken van de gemeente Utrecht. 'Het grootste deel daarvan willen we binnen de stad opvangen. Dat plaatst ons voor grote uitdagingen op het gebied van gezond leven, wonen, werken en mobiliteit. Om de stad leefbaar te houden, hebben we innovatie

snoeihard nodig. Daarbij steken we ons geld en onze energie in onderdelen waar het echt gebeurt: partijen die bijdragen aan Gezond Stedelijk Leven.' Een aparte innovatie officer zul je op het Stadskantoor niet vinden, want daar is het thema veel te belangrijk voor, stelt **Akkers**. 'Het zit overal doorheen geweven.' Daarom is innovatie ook geen *one man job*, maar teamwork. Zo zoekt het Utrechtse Innovatie Team (UIT) naar innovatieve oplossingen voor soms grote uitdagingen. Handelen vanuit de doelgroep staat daarbij centraal (de Design Thinking Methode).

STEUN VOOR STARTUPS EN SCALEUPS De innovatie zit voor een groot deel bij startups en scaleups. Reden waarom deze op gemeentelijke steun kunnen rekenen. Neem het Startup In Residence-programma. Met dit programma daagde Utrecht startups uit om innovatieve oplossingen te bedenken voor maatschappelijke uitdagingen (challenges). Een aantal oplossingen werd onder deskundige begeleiding uitgewerkt tot een serieus plan, waarna de gemeente de beste oplossingen ook daadwerkelijk inkocht. Daarnaast treedt de gemeente geregeld op als 'launching customer', de eerste afnemer

**SAMEN
WERKEN
EN KENNIS
DELEN**

Utrecht Science Park

**DIT PARK MET RUIM
27.000 MEDEWERKERS EN
56.000 STUDENTEN VORMT
HET KLOPPENDE HART
VAN DE UTRECHTSE
KENNISECONOMIE EN IS
EEN BROEDPLAATS VAN
INNOVATIE.**

van een startup. ‘Wij zetten extra in op markten waarvan wij denken dat ze een grote vlucht gaan nemen, zoals gezonde gebouwde omgeving (duurzaamheid), gezondheid (zelfmanagement), ICT en Digitale Vaardigheden en Onderwijs (bijvoorbeeld edutech)’, stelt **Akkers**.

SAMENWERKING Innovatie is voor de gemeente Utrecht iets wat vorm krijgt in samenwerking. Zo subsidieert de gemeente incubators als Dutch Game Garden (DGG) en UtrechtInc, een belangrijke partij op Utrecht Science Park. Daarnaast heeft de gemeente een actieve rol gespeeld bij het realiseren van /Utrecht, het bedrijfsverzamelgebouw voor startups en scaleups. Zoiets is *learning on the job*. Utrecht heeft heel veel bedrijfsverzamelgebouwen en de gemeente dacht aanvankelijk dat startups prima in huis konden zitten bij creatievelingen en zzp-ers. Maar bij nader inzien bleek dat ze toch een andere gemeenschappelijke noemer hebben. ‘Er is echt sprake van een andere *vibe*’, zegt **Bas Akkers**. ‘Dat dat

pand er nu staat, is echt een prestatie, want zo’n concept is best ingewikkeld. Startups willen maximale flexibiliteit. Dat vergt nogal wat van een vastgoedeigenaar. Uiteindelijk is de Utrechtse familie Fentener van Vlissingen ervan overtuigd dat dit echt een gaaf concept is. En het voorziet duidelijk in een behoefte. Bij de opening door Prins Constantijn in maart zat het gebouw al helemaal vol.’

UTRECHT SCIENCE PARK Een kenmerk van de nieuwe bedrijvigheid is de grote bereidheid om samen te werken en kennis te delen. Hoezo concurrentie? Weg met *the winner takes it all!* Samen sta je een stuk sterker dan alleen. Die spirit is in veel moderne ondernemingen terug te vinden en ook Utrecht Science Park drijft op dit idee. Dit park met ruim 27.000 medewerkers en 56.000 studenten vormt het kloppende hart van de Utrechtse kenniseconomie en is een broedplaats van innovatie. Hier bundelen de stad, provincie, Universiteit Utrecht, UMC Utrecht, Hogeschool Utrecht en talloze innovatieve bedrijven,

Hubrecht instituut, Utrecht Science Park

onderwijs- en onderzoeksinstituten hun krachten bij het zoeken naar nieuwe oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken zoals een langer en gezonder leven (life sciences & health) en op het vlak van sustainability (duurzaamheid) zoals klimaat en milieu.

‘Dankzij de aanwezigheid van de innovatieve ondernemingen kan de wetenschappelijke kennis die op het sciencepark wordt opgedaan, direct zijn weg vinden naar de maatschappij en bijdragen aan innovatie en economische groei’, zegt **Brechje Manschot**, marketing communicatie manager van Utrecht Science Park. ‘Zo ontstaan er spinoff bedrijven die resultaten uit onderzoek vertalen in concrete diensten of producten, bijvoorbeeld nieuwe medicijnen. Enkele van die bedrijven zijn zo succesvol dat zij inmiddels zijn uitgegroeid tot grote beursgenoteerde ondernemingen. Mooie voorbeelden zijn Genmab en Merus.’

SELFICIENT HUIS Ook de bouw van het Selficient huis in het Utrecht Science Park is een prachtig voorbeeld van hoe de kracht, kennis en kunde van jong talent kan leiden tot innovatie. Een studententeam van de Hogeschool Utrecht nam vorig jaar deel aan de internationale Solar Decathlon Challenge, een prestigieuze wedstrijd waar studenten uitgedaagd worden om duurzame huizen te ontwerpen en werkelijk op ware grootte te bouwen. De winnaar was het team dat de beste mix maakte van design, slimme energieproductie, innovatie, marktpotentie en energie- en waterefficiëntie. Het Selficient-team sleepte de tweede prijs voor ‘Marktpotentieel’ en een

derde prijs voor ‘Water efficiëntie’ in de wacht. Hun zelf ontwikkelde duurzame huis wordt binnenkort in het sciencepark gebouwd en zal worden gebruikt als living lab, ofwel om in de praktijk te testen hoe het duurzame huis functioneert. In het weekend zal het als short-stay accommodatie worden verhuurd, doordeweeks wordt het huis aangeboden als meeting room. De feedback van de gebruikers wordt gebruikt om het huis verder te optimaliseren.

UTRECHT EXPOSOME HUB Een andere inspirerende samenwerking is die van onderzoekers van de Universiteit Utrecht en het UMC Utrecht met het RIVM, Danone Nutricia Research en TNO in de Utrecht Exposome Hub. Zij onderzoeken hoe omgevingsfactoren, in interactie met elkaar, onze gezondheid beïnvloeden. Brechje Manschot: ‘Je kunt dan denken aan blootstelling aan bijvoorbeeld fijnstof. Maar ook aan voeding of stress. Binnen de hub wordt de invloed op onze gezondheid gedetailleerd in kaart gebracht. Dat gebeurt met behulp van innovatieve technologieën, zoals sensoren en apps op smartphones. Die data worden gekoppeld aan gegevens over gezondheid. De hub verbindt de verschillende onderzoekers en disciplines die nodig zijn voor het ontwerpen, ontwikkelen en implementeren van technologieën en het analyseren van data.’ Het innovatieprogramma van het RIVM speelt een grote rol in de ontwikkeling van sensortechnologieën voor het meten van omgevingsfactoren zoals luchtkwaliteit, geluid en straling. Een voorbeeld waarin gezamenlijk experimenten

Universiteit Utrecht UMC
Utrecht met het RIVM, Danone
Nutricia Research en TNO
**ONDERZOEKEN HOE
OMGEVINGSFACTOREN,
IN INTERACTIE MET
ELKAAR, ONZE
GEZONDHEID
BEÏNVLOEDEN.**

DE ECONOMIC BOARD UTRECHT PROBEERT DE VRAAG VANUIT DE SAMENLEVING NAAR GEZOND LEVEN IN DE REGIO UTRECHT TE VERTALEN NAAR MEER BANEN EN INVESTERINGEN.

EEN MOOI SUCCES VOOR UTRECHT IS HET ONLANGS IN HET LEVEN GEROEPEN REGIONALE FONDS VOOR ONDERNEMERS MET OPLOSSINGEN VOOR GEZOND STEDELIJK LEVEN, MET EEN BUDGET VAN 8,8 MILJOEN.

worden uitgevoerd is LivingLabAir, dat de luchtkwaliteit op Utrecht Science Park meet.

FONDS VOOR REGIONALE ONTWIKKELING Ook de Economic Board Utrecht (EBU) speelt een belangrijke rol bij het vormgeven van de innovatieve stad. De EBU probeert de vraag vanuit de samenleving naar gezond leven in de regio Utrecht te vertalen naar meer banen en investeringen. Een mooi succes voor Utrecht is het onlangs in het leven geroepen regionale fonds voor ondernemers met oplossingen voor gezond stedelijk leven, met een budget van 8,8 miljoen. Het plan is om daar door co-financiering van publieke en private partijen, zo'n 20 miljoen van te maken. De verwachting is dat de eerste ondernemers begin 2019 een beroep op dit fonds kunnen doen.

LOMBOXNET Maar daar gaan de echte innovatievelingen natuurlijk niet op wachten. Talloze ondernemers werken nu al gepassioneerd aan oplossingen voor grote maatschappelijke problemen. Neem **Robin Berg**. Deze Lombokse ondernemer bouwt op allerlei manieren aan een duurzame toekomst. Zo voorziet hij met zijn bedrijf Lomboxnet de wijk van snel, goedkoop en duurzaam internet en legde hij Utrechtse scholen vol met zonnepanelen. Hij zet technologie in om een gezonde, leefbare wereld te creëren. 'Dat is mijn drive, en zonder tech gaat dat niet lukken, omdat gedragsverandering weerbarstig is. Je kan wel zeggen dat auto's niet meer kunnen, maar er blijven altijd mensen die *wel* willen rijden. Dus moet je zorgen voor schone auto's om de stad gezond te houden, en deelauto's om het ruimtelijk op te lossen.'

WE DRIVE SOLAR Zijn bedrijf Smart Solar Charging levert een netwerk van slimme laadpalen dat lokaal opgewekte zonnestroom opslaat in de batterij van elektrische auto's.

Een logische volgende stap was de oprichting van We Drive Solar, dat elektrische deelauto's levert. Het leggen van dat soort logische combinaties is zijn handelsmerk. 'Het combineren van innovaties is een voorwaarde voor goede oplossingen. Los van elkaar zijn slimme laadpalen en elektrische auto's goede uitvindingen, maar als je ze combineert heb je een transitie. Bewuste koppelingen maken tussen kansrijke technologieën, versnelt de totaaloplossing.' Die aanpak slaat aan. '1,5 jaar geleden begonnen we met 10 auto's. Nu rijden er 50 in de regio Utrecht, en volgend jaar willen we dat aantal verdubbelen.' **Berg** wil graag verder opschalen en de auto's ook geschikt maken voor ontladen. Daar heeft hij voorlopig zijn handen aan vol. Maar hij doet het met liefde, want: 'Over 10 jaar spelen fietsers, voetgangers en het OV de

OVER 10 JAAR SPELEN FIETSERS, VOETGANGERS EN HET OV DE HOOFDROL IN UTRECHT EN KOMT DE AUTO OP DE TWEEDE OF DERDE PLEK.

hoofdrol in Utrecht en komt de auto op de tweede of derde plek. Wat er dan nog rijdt, is elektrisch en wordt gedeeld. Dit is echt het concept van de toekomst.'

BOUWHEKKEN MET PLANTEN Innovatie kan ook zitten in het gebruik van andere, meer duurzame materialen. Neem de groene bouwhekken. Elke Utrechtnaar kent ze. De groene houten hekken met plantenbakken rondom bouwplaatsen komen uit de koker van sociaal ondernemer **Hugo Ward** en zijn compagnons. 'Ze zijn eigenlijk bij toeval ontstaan', vertelt **Hugo**. 'Twee jaar geleden kregen we de opdracht van de Green Business Club om iets leuks te doen met de bouwhekken rondom de bouwplaats van de Jaarbeurs. Ons eerste idee was om houten hekken te maken met plantenbakken. Vervolgens hebben we ook gekeken naar de sociale component. Dat heeft ertoe geleid dat we voor de productie en het onderhoud van de planten nu mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt inschakelen. Hiervoor werken we samen met onder andere Stichting Bouwloods en Leger Des Heils.'

VLIEGENDE START Wat op één plek kan, moet ook op andere plekken kunnen, dacht **Hugo**. Dus begon hij samen met zijn compagnons het bedrijf Groene Bouwhekken. Ondanks de vliegende start in Utrecht bleef de gemeente daarna achter met opdrachten, waardoor het jonge bedrijfje uitweek naar andere grote steden. Maar onlangs kwam de gemeente toch over de brug. 'Er staan nu 37 groene hekken op de Sijpesteijnkade bij de fietstunnel richting West. Dat is een superleuk project, want er fietsen dagelijks heel veel mensen langs. We horen veel positieve reacties over hoe het eruitziet. De hekken dragen echt bij aan een leefbare omgeving.' En zoals het een echte ondernemer betaamt, is **Hugo** alweer bezig met de doorontwikkeling van zijn project. Waarom stoppen bij houten bouwhekken? *The sky is the limit*. Binnenkort

behoren ook houten picknicktafels en statafels tot het assortiment. 'Een mooi, sociaal en duurzaam alternatief voor de tafels van Hornbach', stelt hij.

WHEELSB&B Ook sociale innovatie levert mooie initiatieven op, zoals de startup WheelsB&B die vakantieadressen aanbiedt voor mensen met een mobiliteitsprobleem. Op de site kun je adressen selecteren op dingen die belangrijk zijn voor mensen met een mobiele beperking, zoals een hoog-laag bed, een tillift of beugels bij het toilet. 'De site is ontstaan uit mijn eigen frustratie', vertelt **Willianne Bovens**, een van de oprichters. 'Toen mijn zussen en ik een aantal jaar geleden een uitje naar Londen wilden organiseren voor mijn ouders bleek dat een hels karwei, omdat mijn vader in een rolstoel zit. De meeste accommodaties hebben weinig of geen informatie over aangepaste voorzieningen op hun site, en ook geen foto's.' Die frustratie leidde tot de oprichting van een bedrijf dat in die leemte voorziet. Haar droom: een internationaal platform worden waar mensen makkelijk kunnen zoeken, boeken en vooral veel informatie krijgen, zodat ze met een gerust hart op vakantie kunnen.

ENORME POTENTIE Onder dat ideaal ligt een stevig business model. Begin dit jaar ging WheelsB&B live met 75 locaties in Nederland, maar **Bovens** denkt groter. Ze wil de Europese markt bestormen. 'Er ligt een enorme potentie en uitdaging', zegt ze enthousiast. '1 op de 10 mensen heeft een mobiliteitsvraagstuk, en door de vergrijzing groeit dat aantal naar 1 op de 6. Er komt dus een groeiende groep mensen die interesse heeft in aangepaste vakanties. Dat maakt het ook interessant voor investeerders.' Dat WheelsB&B gevestigd is bij incubator UtrechtInc helpt daarbij. 'Het is hier een smeltkroes van allerlei mensen en branches. En er is een uitgebreid ecosysteem waar je als startup gebruik van kunt maken, zoals een netwerk van financiers en doorgewinterde ondernemers die zich als mentor aanbieden, en juristen die een gratis inloopsprekuren hebben. Bovendien krijg je eens in de zoveel tijd gelegenheid om een vraagstuk in de denktank te gooien. Zo krijg je in een uur veel nuttige input voor je bedrijfsvoering. Zo'n community is voor mij als startup super waardevol!' ■